

Asia: VN/22730/2023

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista vuosina 2023-2027 annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Westenergy Oy kiittää mahdollisuudesta kuulemiseen koskien luonnosta valtioneuvoston asetukseksi energiatuen myöntämisen yleisistä ehdoista annetun asetuksen muuttamisesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

LIITTYEN KIRJAUKSIIN JÄTTEENPOLTOSTA

Kuten asetuksen keväällä voimaan tullessa versiossa, VNA 262/2023, tuen ulkopuolelle on rajattu jätteenpolttolaitokset. Perusteluteksteissä kohtaa on aiemmin täsmennetty siten, että tukea voidaan kuitenkin myöntää jätteenpolttolaitoksen yhteyteen toteutettavaan hankkeeseen, jos hanke ei lisää jätteenpolttoa eikä vaikeutta kierrätystavoitteiden saavuttamista tai jätteen syntymisen ehkäisemistä eikä lisää nykyisten jätteenpolttolaitosten käyttöikä. Pidämme edelleen perusteltuna, että nämä olennaiset reunaehdot merkittäisiin myös itse asetustekstiin asian selkeyttämiseksi, sillä vastaavasti on käsitelty useiden muiden hanketyyppien tukikelpoisuutta.

LIITTYEN HIILIDIOKSIDIN TALTEENOTTOON

Ryhmäpoikkeusasetuksen 36 artikla erittelee mahdollisuuden tukea nimenomaan hiilidioksidin talteenoton hankkeita, mutta asetusluonnoksen muistiossa on arvioitu näiden hankkeiden määrä niin vähäiseksi, ettei niille kohdennetulle kategorialle nähdä asetuksessa tarvetta. Westenergy Oy pitää tätä arviota lyhytnäköisenä ja ristiriitaisena hallitusohjelmaan kirjattujen teollisen hiilidioksidin talteenoton voimakkaaseen edistämiseen liittyvien tavoitteiden kanssa.

On selvää, että hallitusohjelman kunnianhimoinen tavoite teollisen ja erityisesti bioperäisen hiilidioksidin talteenoton laajamittaiseen toteuttamiseen Suomessa edellyttää jo kuluvan hallituskauden aikana runsaasti investointipäätöksiä. Ilmastolain tavoitteiden saavuttamiseksi talteenottolaitosten rakentaminen on voitava aloittaa riittävän aikaisin. On niin ikään selvää, että näiden pääomaintensiivisten laitosten toteuttaminen edellyttää alkuvaiheessa myös julkista rahoitusta, varsinkin teollisen hiilen sidonnan markkinoiden ollessa vielä kehittymättömiä. Tällä rahoituksella on lisäksi vipuvaikutus suomalaisen teknologiateollisuuden vientipyrkimyksiin, sillä vastaavia laitoksia on suunnitteilla pelkästään Eurooppaan jopa sadoittain. On myös pidettävä todennäköisenä, etteivät kaikki näistä hankkeista kytkeydy suoraan vedyntuotantoon vaan kytkentä saattaa olla välillinen.

Nähdäksemme näiden hankkeiden niputtaminen joko vedyn ja sähköpolttoaineiden tuotantoon tai muutoin kategoriaan 5 rajoittaa tarpeettomasti niiden rahoitettavuutta luomalla keinotekoista kilpailua kyseiseen tarkoitukseen soveltumattomien dekarbonisaatoratkaisujen kanssa. Hiilidioksidin talteenotto on lähtökohtaisesti ratkaisu energijärjestelmän ja teollisuuden energiankäytön muuttamiseksi vähähiiliseksi tilanteissa, joissa muuta soveltuvaa ratkaisua ei ole. Mikäli hallitus valmistelee nimenomaisesti erillisrahoitusta hiilidioksidin talteenotolle osana laajempaa CCUS-politiikkakokonaisuutta, on tämä toki myös vaihtoehto energiatuen määritelmän selkeyttämiselle. Muutoin olemme sitä mieltä, että ratkaisuille tarvitaan oma, nimetty kategoria energiatuen yhteyteen.

LIITTYEN UUSIUTUVAN VEDYN JA SIITÄ JALOSTETUN POLTTOAINEEN TUOTANTOON

Westenergy Oy pitää hyvänä vedyntuotannolle asetusluonnoksessa osoitettua selkeää kategoriaa sekä täsmennyksiä liittyen ns. RFNBO-hankkeiden tukikelpoisuuteen. On kuitenkin ongelmallista, ettei asetuksessa oteta laisinkaan kantaa ns. vähähiilisen vedyn rooliin hankkeissa. Käytettäessä elektrolyyserilaitteistoja vedyn tuotantoon on laitteiston riittävän käyttöasteen ja lopputuotteen kohtuullisen hinnan tavoittelun huomioiden varsin todennäköistä, että jokin vähäistä suurempi osuus tuotannosta ei täytä RFNBO-kriteereitä johtuen Suomen tarjousalueen verkkosähkön ydinvoimaosuudesta. Uusiutuvan vedyn valmistamiseksi tarkoitettujen laitostenkin kaupallisesti järkevä käyttö edellyttäneenä myös osittaista vähähiilisen vedyn tuotantoa. Tällä hetkellä sen paremmin asetusluonnos kuin perustelutekstikään eivät ota kantaa siihen, millaisia vaikutuksia edellä mainitulla tuotantoratkaisulla olisi hankkeen tukikelpoisuuteen. Tunnistamme toki, että juurisyynä ongelmaan on EU:n nykyisen sääntelyn luoma keinotekoinen ja tarpeeton erottelu päästöttömien vedyn tuotantomuotojen välille.

Lisäksi haluaisimme ottaa kantaa 5 § perusteluihin siitä, että tuki on nimenomaan tarkoitettu energiahankkeisiin. Parhailtaan on käynnissä energiamurros, jossa nimenomaan eri teollisuuden prosesseissa korvataan fossiilisia poltto- ja raaka-aineita päästöttömällä sähköllä ja sen johdannaisilla. Vety on fundamentaalisesti energiankantaja, jonka rooli lopputuotteissa näkyy useimmiten nimenomaan sen johdannaisten tai sen sisältämän energian vapauttamisen kautta. Tiukasti määriteltynä rajausta energiahankkeisiin voitaisiin tulkita tavalla, joka estää energijärjestelmän kehityksen kannalta keskeisienkin investointien tukikelpoisuuden jättäen jäljelle

käytännössä vain polttoaineentuotannon. On muistettava, että vetytalous ei tapahdu tyhjiössä ja päästöttömän sähkön kulutusta lisäävät energiantensiiviset teolliset hankkeet ylläpitävät energiajärjestelmän muutostahtia, olipa niiden lopputuotteena sitten polttoaine tai muu vetyjohdannainen. Täten sinänsä tarpeellinen energiahankerajaus olisi perustellumpaa kytkeä esimerkiksi varsinaisiin energianmuuntoprosesseihin.

Haluamme myös mainita, että artiklan 41 kohdan 3 rajoitus elektrolyysereiden kapasiteeteille yhteishankkeissa on tarpeeton ja jopa haitallinen markkinadynamiikkaa ja -mekanismeja ajatellen ja toivomme, että tällaiseen kompleksiseen detaljisääntelyyn voitaisiin tulevaisuudessa puuttua ryhmäpoikkeusasetuksen sisällöstä EU:ssa neuvoteltaessa.

LIITTYEN INFRASTRUKTUURIIN JA HUKKALÄMPÖÖN

Asetusluonnoksessa on 11 § osalta tehty ryhmäpoikkeusasetuksen johdosta tarpeellisia muutoksia momenttijakoon. Hukkalämmön hyödyntämiseen liittyvien välttämättömien, kaukolämpöverkkoon liittymisen mahdollistavien runkoputki-investointien suhteen vallitsee nähdäksemme tällä hetkellä huolimatta kohdan 3 muotoilusta tilanne, jossa vähäistä pidemmät liityntämatkat kaukolämpöverkon läheisyydessäkin tulkitaan erilliseksi energiainfrastruktuuriksi ja siten tuen soveltamisalan ulkopuoliseksi. Mielestämme tällainen käytäntö sotii selkeästi asetuksen kirjausta vastaan ja sitä tulisi täsmentää. Olisi perusteltua huomioida myös liityntäratkaisut esimerkiksi vedyn ja hiilidioksidin infrastruktuuriin, vaikkei sitä asetuksen voimassaoloaikana merkittävässä määrin vielä ole.

Hukkalämmön hyödyntämisen osalta 6 § kirjaukset ovat sinänsä ymmärrettävät mutta käytännössä vaatimus siitä, että lämmön kohteena olevan järjestelmän nykytila estäisi hukkalämmön hyödyntämisen siinä, jollei järjestelmä jo valmiiksi täytä energiatehokkaan kaukolämmön määritelmää, olisi paradoksaalinen, mainitseehan ryhmäpoikkeusasetuskin tilanteen, jossa järjestelmää kehittämällä pyritään täyttämään energiatehokkuusdirektiivin vaatimukset. Pykälää tulee siis muuttaa.

LIITTYEN TUEN MYÖNTÄMISEN EHTOIHIN JA KÄSITTELYAIKOKSIIN

Tuen myöntämisen ehtoihin tehtävät muutokset ovat sinänsä ymmärrettävät. Westenergy Oy haluaa kuitenkin muistuttaa, että varsinkin vallitsevassa maailmantilanteessa erilaisten päälaitteistojen rajallinen saatavuus ja pitkät toimitusajat muodostavat huomattavia pullonkauloja ja hidasteita hankkeiden toteuttamiselle. Toiminnanharjoittajille ei asetuksen puitteissa suoda edes mahdollisuutta alustavien tilausten jättämiselle tuotantokapasiteetin varaamiseksi, minkä sinällään pitäisi olla puhtaasti toiminnanharjoittajan kaupallinen riski tuen jäädessä myöntämättömäksi. Haastavan toimitustilanteen jatkuessa todennäköisesti koko asetuksen voimassaoloajan olisi kirjausta syytä vielä harkita, varsinkin ryhmäpoikkeusasetuksen salliessa vapaamman menettelyn. Erityisen ongelmalliseksi tilanteen tekevät tukipäätösten korostuneen pitkät käsittelyajat. Nämä yhdessä raskaiden lupamenettelyjen kanssa luovat tarpeetonta tyhjäkäyntiä investointiprosesseihin

ja olisi suotavaa, että kuluvalle hallituskaudella voitaisiin merkittävästi nopeuttaa myös itse rahoituspäätösten käsittelyä.

Mustasaarella 02.10.2023

Olli Alhoniemi, toimitusjohtaja

Westenergy Oy

Alhoniemi Olli-Antti
Westenergy Oy

Ripatti Juha
Westenergy Oy